

Kartläggning av rutiner och resurser samt behov av språkgranskning på högskolan

dnr 749-24

Bakgrund till kartläggningen

Kommunikation vill underlätta för våra doktorander och disputerade forskare gällande språkgranskningen av vetenskapliga texter på engelska. Språkgranskning främjar högskolans universitetskvalitéer. Det är ett stöd till våra forskare som kan vara avgörande i hur hög grad deras vetenskapliga texter publiceras, i vilka typer av tidskrifter samt i hur hög grad de får sin forskning accepterade till konferenser. Ett tydligt och professionellt språk förbättrar även möjligheterna att tilldelas forskningsmedel. Därför har avdelningen Kommunikation under 2023–2024 genomfört en kartläggning av rutiner, resurser och behov kopplade till språkgranskning på högskolan.

Det finns i dag ingen central resurs för språkgranskning på högskolan. I nuläget ska högskolans forskare och doktorander, om inte någon anställd på högskolan kan genomföra språkgranskningsuppdraget, använda Kammarkollegiets ramavtal för språkgranskningstjänster. Bara i undantagsfall ska språkgranskningstjänster direktupphandlas, och i så fall ska man följa högskolans rutin för detta. Båda dessa tillvägagångssätt upplevs som relativt krångliga för våra forskare. Dessutom är det få som verkar använda ramavtalet vilket signalerar att högskolans anställda i stället har köpt in språkgranskning från diverse övriga leverantörer, ibland med statliga medel. Detta innebär att högskolan kan bli skyldig böter vid en eventuell tillsyn.

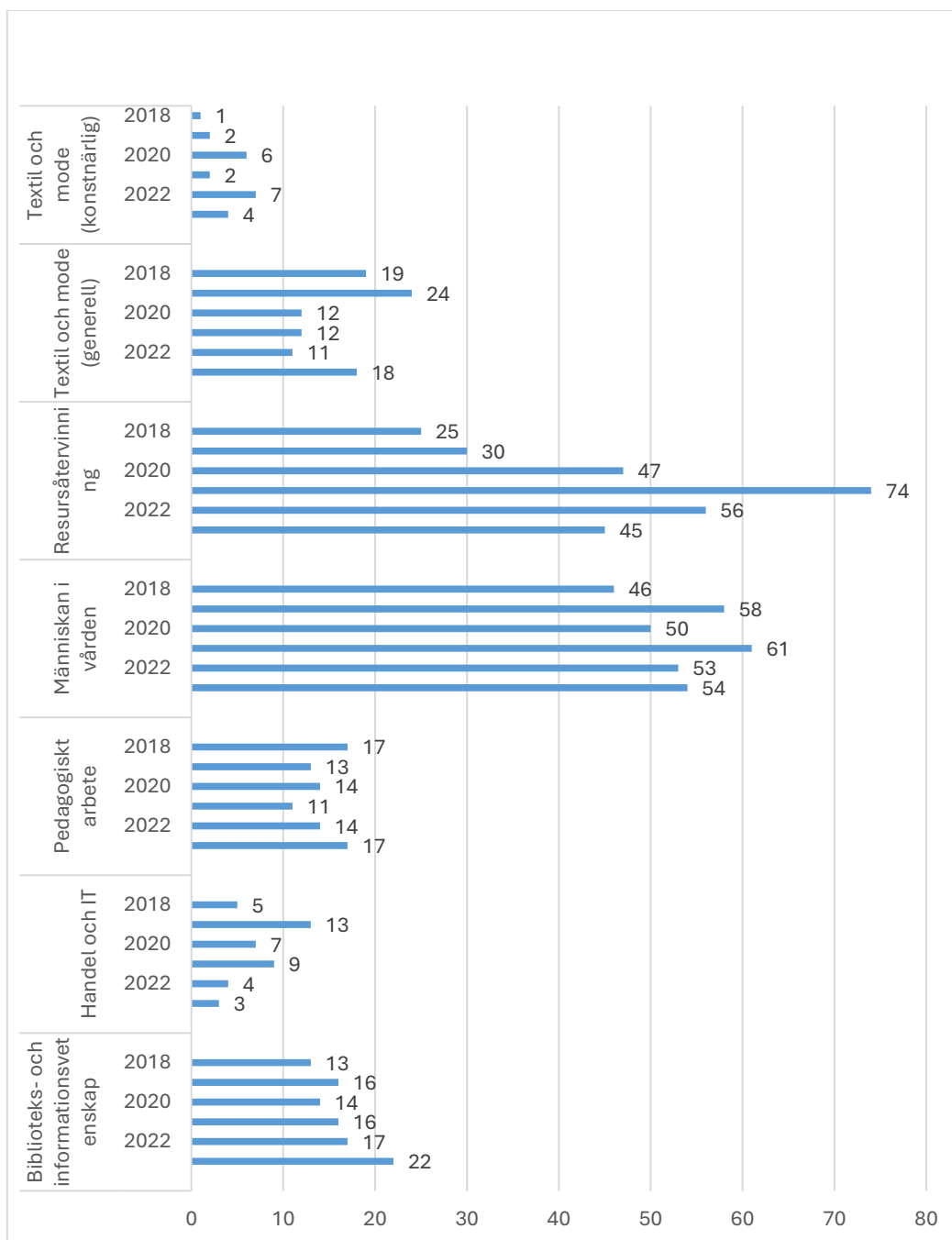
För att kunna jobba för förbättringar behöver högskolan bättre förstå vilka resurser och rutiner som finns idag, samt omfattningen av högskolans behov av språkgranskning. Därför har Kommunikation gjort denna kartläggning av rutiner och resurser samt kartläggning av behovet av språkgranskning på högskolan.

Akademierna (genom akademicontrollers), forskningshandläggare, Biblioteket, GIO och Ekonomi har varit delaktiga i att ta fram uppgifter till denna kartläggning.

Omfattningen av behovet av språkgranskning

Publicerade vetenskapliga artiklar per område, 2018–2023

Det som ligger till underlag för siffrorna redovisade nedan är artiklar i tidskrifter och forskningsöversikter som är skrivna på engelska samt markerade som "refereed" i DIVA. Underlaget har förberetts av Biblioteket.

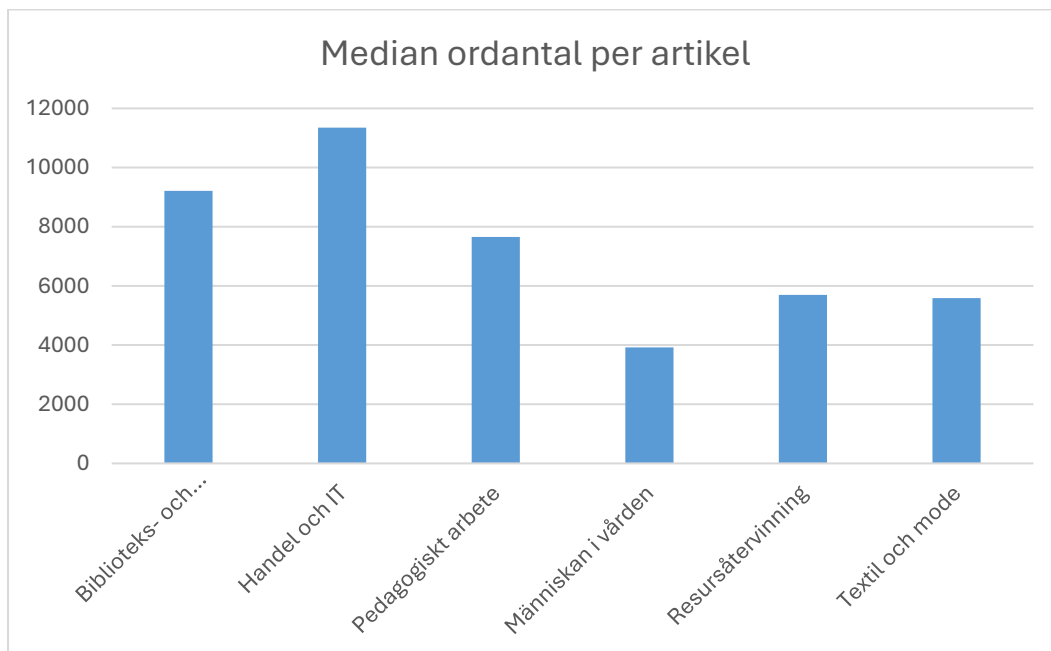
Publicerade vetenskapliga artiklar, hela HB 2018–2022

Biblioteket har även tagit fram underlag om artiklarnas ordantal för att kunna bedöma omfattningen av behovet av språkgranskning på engelska gällande vetenskapliga publikationer inom de olika forskningsområdena samt överlag på högskolan. Omfattningen visade sig vara ganska stor. Antalet publicerade engelskspråkiga artiklar på hela HB per år (genomsnitt) är 214 artiklar. **Här handlar det enbart om publicerade vetenskapliga artiklar, inte forskningsansökningar eller konferensbidrag, och inte heller manuskript som inte har blivit publicerade ännu.**

- Total mängd: 1117
- Varav på engelska: 1070
- Varav på svenska: 41
- Varav på andra språk: 6

Antal publicerade vetenskapliga engelskspråkiga artiklar på hela HB per år (genomsnitt): 214

Beräkningar, behovet av språkgranskning i tid per år, hela HB

- Antal engelskspråkiga artiklar på hela HB per år (genomsnitt): 214
- Ordantal per artikel (genomsnitt): 7335

• Ordantal per år på hela HB (genomsnitt): 1 569 690

- Ordantal per timme för en professionell språkgranskare: mellan 800–1750, men oftast ca 1000 ord per timme för en vetenskaplig text.
- Behov per år i timmar för språkgranskning av engelskspråkiga vetenskapliga artiklar på HB: mellan 897 och 1961 timmar/år men genomsnittet med 1000 ord/timme blir 1569 timmar/år.
- Plus administrationstid per uppdrag, ca 1 timme: 1111–2175 timmar/år, genomsnittet med 1000 ord/timme blir 1783 timmar/år.
- Plus mötestid per år/anställd: bara 20 timmar avdelningsmöte, utvecklingsdagar blir 1811¹ timmar/år.

Som tidigare nämnts inkluderar siffrorna enbart publicerade vetenskapliga artiklar. Därtill tillkommer manuskript som inte ännu har blivit publicerade, konferensbidrag, policy papers, finansieringsansökningar och så vidare. Omfattningen av vetenskapliga texter på engelska är alltså mycket större än vad som framgår i dessa siffror.

För att beräkna huruvida högskolan har underlag för en heltidstjänst för en språkgranskare har Kommunikation gjort beräkningar om den årsarbetstiden som skulle vara relevant och svaret är ja.

Akademiernas rutiner och resurser

Akademierna skickade in uppgifter om deras rutiner och resurser samt upplevelser och behov angående språkgranskning. Här följer en sammanställning av academiconrollernas svar.

¹ Referensvärden:

Språkgranskare 1 som jobbar heltid vid ett lärosäte säger att språkgranskning tar (ej inräknat mötestider och administration kring språkgranskningsuppdragen): mellan 1267 och 1428 timmar/år

Språkgranskare 2 som jobbar heltid vid ett lärosäte säger att språkgranskning tar (ej inräknat mötestider och administration kring språkgranskningsuppdragen): ca 1500 timmar/år

A1

Inom företagsekonomi och textilt management finns det ett behov av språkgranskning, och olika leverantörer används – sällan rör det sig om de upphandlade leverantörerna. Preferensen för central upphandling är för att effektivisera processen. Inom textilt teknologi är intern granskning vanligt bland medförfattare, och externa tjänster används sällan.

A2

A2 saknar interna resurser för språkgranskning och använder olika externa leverantörer, ibland baserat på kraven från tidskrifter. Det rör sig sällan om de upphandlade leverantörerna. A2 upplever att avvikelser förekommer på grund av varierande kvalitet av tjänsterna från de upphandlade leverantörerna.

A3

Institutionen för biblioteks- och informationsvetenskap saknar specifika rutiner för språkgranskning. Tidigare hade de både interna och externa resurser, men nu förlitar de sig mest på externa leverantörer. Det rör sig sällan om de upphandlade leverantörerna. LAS-regler har försvårat användandet av vissa interna resurser. VS resurser motsvarar inte behovet. Efterfrågan på språkgranskning har ökat och utgör en utmaning. Flera institutioner litar dessutom på språkgranskningstjänster från en specifik medarbetare (mot interndebitering) som snart går i pension.

Information om det statliga ramavtalet

HB ska använda Kammarkollegiets ramavtal för språkgranskning av vetenskapliga texter om inte interna resurser kan tillgodose behovet. Detaljer om Kammarkollegiets nuvarande ramavtal samt processen för avrop mm finns här: <https://www.hb.se/anstalld/stod-och-service/kommunikativt-stod/tjanster-och-stod/sprak/sprakgranskning/>

GU:s planerade upphandling av språkgranskningstjänster under 2023, som Kommunikation hade sett som en möjlig lösning, uteblev. GU beslutade att deras akademiker skulle kunna anlita egna experter inom sina olika forskningsområden och inte skulle bli inlåsta i ett avtal. Kammarkollegiet ska snart göra en ny upphandling av ramavtalsområdet *Översättning och språktjänster* och Kommunikation är med i referensgruppen inför denna upphandling.

Direktupphandling av språkgranskning

Om inte någon medarbetare på högskolan kan genomföra ett språkgranskningsuppdrag kan anställda anlita en extern leverantör, i första hand genom gällande ramavtal, Kammarkollegiets ramavtal. Om inga av leverantörerna i ramavtalet kan leverera språkgranskningsuppdraget efter avrop, kan möjligheten till direktupphandling finnas. Det finns en särskild blankett att använda i dessa fall. Det är alltså tvingande att först avropa genom Kammarkollegiets ramavtal innan en eventuell direktupphandling kan göras.

Identifierade behov och brister

Resurser

- Det finns ett omfattande behov av språkgranskning på högskolan som inte kan tillgodoses internt.
- De flesta institutionerna har inte interna resurser för språkgranskning eller har interna resurser som inte hinner ta alla uppdrag.
- Den resursen som finns hos Kommunikation har inte den ämnesspecifika kompetensen som främjar kvalitén i språkgranskningen och har egentligen ingen tid i tjänsten avsatt för språkgranskning utan kan bara ta sådana uppdrag i mån av tid.

- LAS-regler försvårar användandet av de interna resurserna som finns i vissa fall.

Rutiner

- Lokala rutiner för språkgranskning saknas vid de flesta institutionerna.

Medel

- Medel för språkgranskning saknas hos institutionerna och det är oftast projektmedel som används.

Ramavtal

- Icke-upphandlade leverantörer används oftast om inte kollegor/interna resurser kan ta uppdragen, trots att det finns ett ramavtal för språkgranskning, och att det kan hända att statliga medel går till icke-upphandlade leverantörer.
- GU:s förväntade ramavtal uteblev.
- Kvalité hos de upphandlade leverantörerna hos Kammarkollegiet ifrågasätts av vissa.
- Det finns liten kännedom på högskolan om ramavtalet för språkgranskning.
- Avrop genom Kammarkollegiets ramavtal kan upplevas som en komplicerad process.
- Leverantörer avstår ibland från att lämna offerter och det innebär att man inte har lika många val som man borde (det finns fyra stycken upphandlade leverantörer).

Identifierade styrkor

- Kammarkollegiets ramavtal fungerar bra kvalitetsmässigt när man använder språkgranskarens kompetens som ett kriterium för val av leverantör.
- Kommunikation har kompetens inom området och kan samordna språkgranskningsärenden samt ta vissa språkgranskningsuppdrag internt i mån av tid.
- Det finns ytterligare interna resurser på högskolan som skulle vilja få flera språkgranskningsuppdrag, till exempel gör vissa doktorander gärna språkgranskningsuppdrag som institutionstjänstgöring i stället för undervisning.

Åtgärder

Åtgärd	Status
Underlätta för användandet av ramavtalet	VT 2024 • Omarbetning av webbsidan "Språkgranskning" med steg-för-steg-instruktioner om hur man avropar från ramavtalet samt avropsmallar. • Informationsinsatser om ramavtalet och Kommunikations stöd mot olika enheter inom forskarstöd https://www.hb.se/anstalld/stod-och-service/kommunikativt-stod/tjanster-och-stod/sprak/sprakgranskning/
Utöka språkgranskningsstöd till disputerande doktorander	VT 2024 • Ny process kring avhandlingstryck där Kommunikation erbjuder språkgranskning av avhandlingars titel, baksidestext och sammanfattning (engelska och svenska). Mer info finns på webbsidan "Avhandlingstryck": https://www.hb.se/anstalld/stod-och-service/forskningsstod/doktorand/licentiat-disputation-och-examen/avhandlingstryck/
Öka medvetandet om ramavtalet för	HT 2024 • Publiceringen av denna kartläggning

språkgranskning och utökade stöd	• PS-meddelande till alla anställda om ramavtalet och utökad stöd d.v.s stöd gällande avhandlingar samt stöd vid avrop från ramavtalet
Förbättra Kammarkollegiets ramavtal så att det bättre passar högskolans behov	HT 2024 • Kommunikations språkspecialist deltar i Kammarkollegiets referensgrupp inför den nya upphandlingen av ramavtalet för Översättning och språktjänster
Styra eller utöka medel till språkgranskning	• Undersökning pågår • Förslag från GIO: I många fall kan man ta med kostnad för språkgranskning i ansökningar om större projekt. I vissa fall kanske det behöver specificeras men ibland kan det nog ingå i en uppskattad totalsumma för publicering eller "dissemination".
Underlätta för användandet av interna resurser	• Undersökning pågår • Förslag från akademierna: En smidig lösning är doktorander/forskare med språkgranskning- och ämneskompetens som får språkgranskning som en del av sin tjänst, t ex doktorander kan ha det som institutionstjänstgöring i utbyte mot undervisning.
Överväga direktupphandling som regel (som GU och flera andra myndigheter)	Undersökning pågår
Utöka interna resurser	Avvaktar